

Hvordan håndtere risiko i internasjonale forskningssamarbeid?

En ny æra for
forskningsadministrasjon?

SoMe: #NARMA2026

- **Jon Øygarden Flæten**, seniorrådgiver, Forskningsrådet
- **Carina Hundhammer**, direktør for samfunns- og næringslivskontakt, MN-fakultetet, Universitetet i Oslo
- **Magnus Gulbrandsen**, professor TIK Senter for teknologi, innovasjon og kultur, Universitetet i Oslo

Steinar Paulsen og Marit Eldholm

slido.com
#narma2026



LinkedIn





Forskningssikkerhet – Orientering om pågående arbeid v/ Forskningsrådet

Jon Flæten
Forskningsrådet

Forskningsikkerhet: Politisk kontekst og tiltak på EU-nivå

Rådsanbefalinger om styrket forskningssikkerhet (2024)

- Del av økonomisk sikkerhetspakke (eksport- og investeringskontroll, dual use FoI, osv)
- «soft law»; anbefalinger med vekt på selv-regulering (akademisk frihet - akademisk ansvar)
- Anbefalinger til land, finansører og institusjoner
- Vekt på informasjon, veiledning, støttefunksjoner

Kommisjonen følger opp med **tiltak**:

- Ny ERA-action
- Research Security Monitor: Rapport om utvikling og tiltak i EU-land
- Flagship Conference, oktober 2025
- European Centre of Expertise (analyse, læring, nettverk, rådgivning på org. nivå)
- Verktøy og veiledning for risikovurderinger, due diligence etc.

+ Krav og rutiner for forskningssikkerhet i nytt rammeprogram/ECF



🚩 Forskningssikkerhet i Meld St.14

16.03.2026

Meld. St. 14 (2024-2025) Sikker kunnskap i en usikker verden

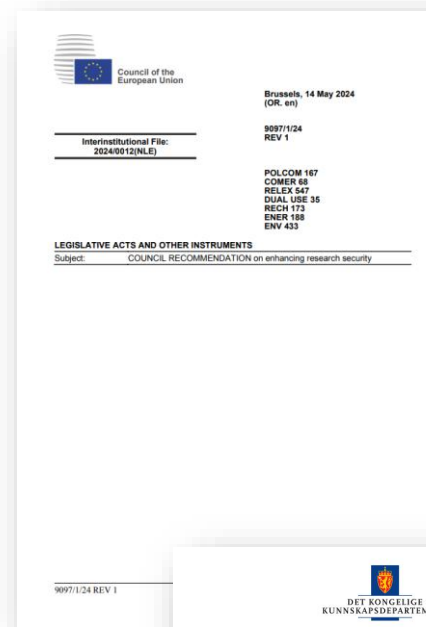
«**Institusjonene har et selvstendig ansvar** for å ivareta sikkerhet og ansvarlig internasjonalt samarbeid. Myndighetene bistår gjennom å stille tydelige krav og forventninger samt bidra med relevant informasjon og veiledning.»

Departement/aktører med ansvar for forskningssikkerhet: Forskningsrådet, HK-dir, DEKSA, EOS-tjenestene

«Forskningsfinansierende virksomheter har en **særskilt rolle i å fremme forskningssikkerhet i kunnskapssektoren...**»

‘Regjeringen forventer at Forskningsrådet:

- tar en (...) aktiv rolle for å fremme forskningssikkerhet og ansvarlig internasjonalt samarbeid (...) i arbeidet med søknadsbehandling og prosjektoppfølgning, men også i forbindelse med rådgivning».
- jobber systematisk med bevisstgjøring og langsiktig kunnskapsutvikling i norske forskningsmiljøer»
- jobber videre med å konkretisere og videreutvikle sin egen rolle på dette området [og] tydeliggjøre Forskningsrådets rolle i forhold til institusjonenes ansvar for øvrig»



Forskningsikkerhet og risikovurdering for FoU-prosjekter

Spørsmål ved oppstart av nye prosjekter (kommer i 2026)

1. Forskningsikkerhet ved virksomheten

- Har din virksomhet etablert retningslinjer og rutiner for forskningssikkerhet? (Ja/Nei)

2. Partnere og samarbeid

- Har dere gjort en risikovurdering av nasjonale og internasjonale deltagere i prosjektet? (Ja/Nei)

3. Sensitive teknologier og fagområder

- Gjelder prosjektet forskning på områder som er definert som sensitive teknologier? (Ja/Nei)
- Gjelder prosjektet forskning eller infrastruktur som av andre grunner vurderes som sensitiv eller vil kunne føre til resultater som vil være av betydning for nasjonal sikkerhet? (Ja/Nei)

4. Skjermingsverdig informasjon

- Skal prosjektet bruke eller produsere informasjon som er skjermingsverdig eller gradert etter sikkerhetsloven? (Ja/Nei)

Hvis **JA**: "Beskriv hvilke tiltak virksomheten har innført og hvilke tiltak som gjøres på prosjektnivå for å ivareta forskningssikkerhet." (gjelder 3-4)

Pågående oppdrag innenfor forskningssikkerhet

- Kunnskapsgrunnlag for vurdering av sensitive teknologier (KVASt) – Forskningsrådet, FFI, NSM
- Kunnskapsgrunnlag om sensitive fagområder, samarbeidsland av særlig bekymring og internasjonalt forskningssamarbeid (Forskningsrådet, HK-dir)
- Kartlegge eventuelle behov for mer koordinert rådgivning og veiledning (Forskningsrådet, HK-dir)

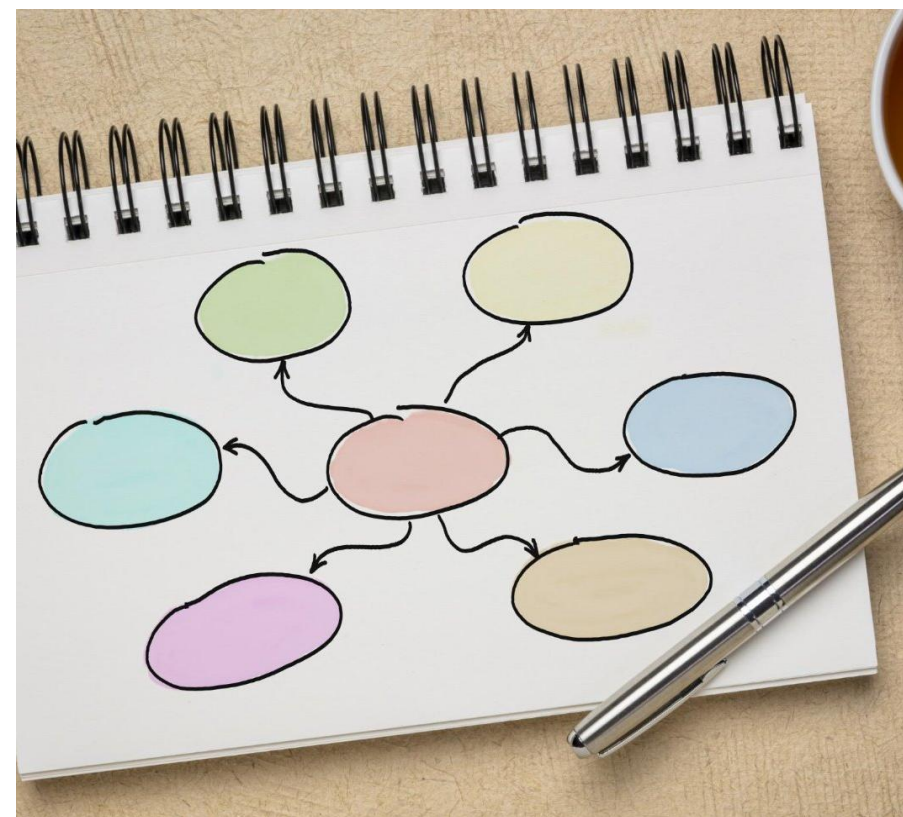
Arbeid og oppdrag relatert til ...

- Et **helhetlig forskningssystem** for åpen, skjermet og gradert forskning, jf. opprettelse av ny portefølje for forsvarsevne, sikkerhet og beredskap



Samarbeidsnettverk for forskningssikkerhet og ansvarlig internasjonalt samarbeid

- ❖ Felles initiativ fra HK-dir og Forskningsrådet til å samle aktører/etater som har delansvar for forskningssikkerhet og AIS (jf. aktørbeskrivelse i Systemmeldingen)
- ❖ Forskningsrådet, HK-dir, Deksa, UDI, og EOS-tjenestene (PST, NSM og E-tjenesten)
- ❖ Formål: Bidra til gjensidig læring, informasjonsutveksling og felles situasjonsforståelse knyttet til forskningssikkerhet og ansvarlig internasjonalt samarbeid.
- ❖ Felles årlig ledermøte for etatene / regelmessige nettverksmøter på fag/rådgivernivå





Takk for oppmerksomheten!



DET MATEMATISK- NATURVITENSKAPELIGE FAKULTET

Hvordan håndtere og operasjonalisere krav til risikovurdering

Carina Hundhammer, direktør samfunns- og
næringslivskontakt.



Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, UiO

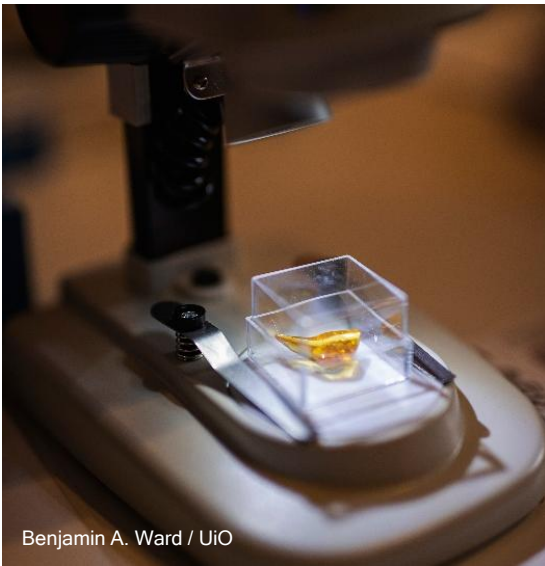
Digitalisering og beregningsorientert vitenskap

Livsvitenskap

Jord og rom

Energi og materialer

Muliggjørende teknologier



Vi har 6000
studenter

Vi har 830
doktorgradskandidater

Vi er 1100 vitenskapelige
ansatte

Vi er 550
teknisk/adm. ansatte

Helhetlig
tilnærming

Ansvarlig internasjonalt samarbeid

Forskningsikkerhet

Eksportkontroll

Sanksjoner

Restrisiko

Annet

Hvordan klare å jobbe med helheten

Eksporthkontroll

Gråsonen

Sikkerhetsloven

Et fakultet innen fremtidsrettede teknologier

Vi forsker og utdanner innen alle de elleve definerte kritiske teknologiene i KVASt

Vi har en tydelig satsning innen fremtidsteknologier

Vi er ansett som en sentral samarbeidspartner

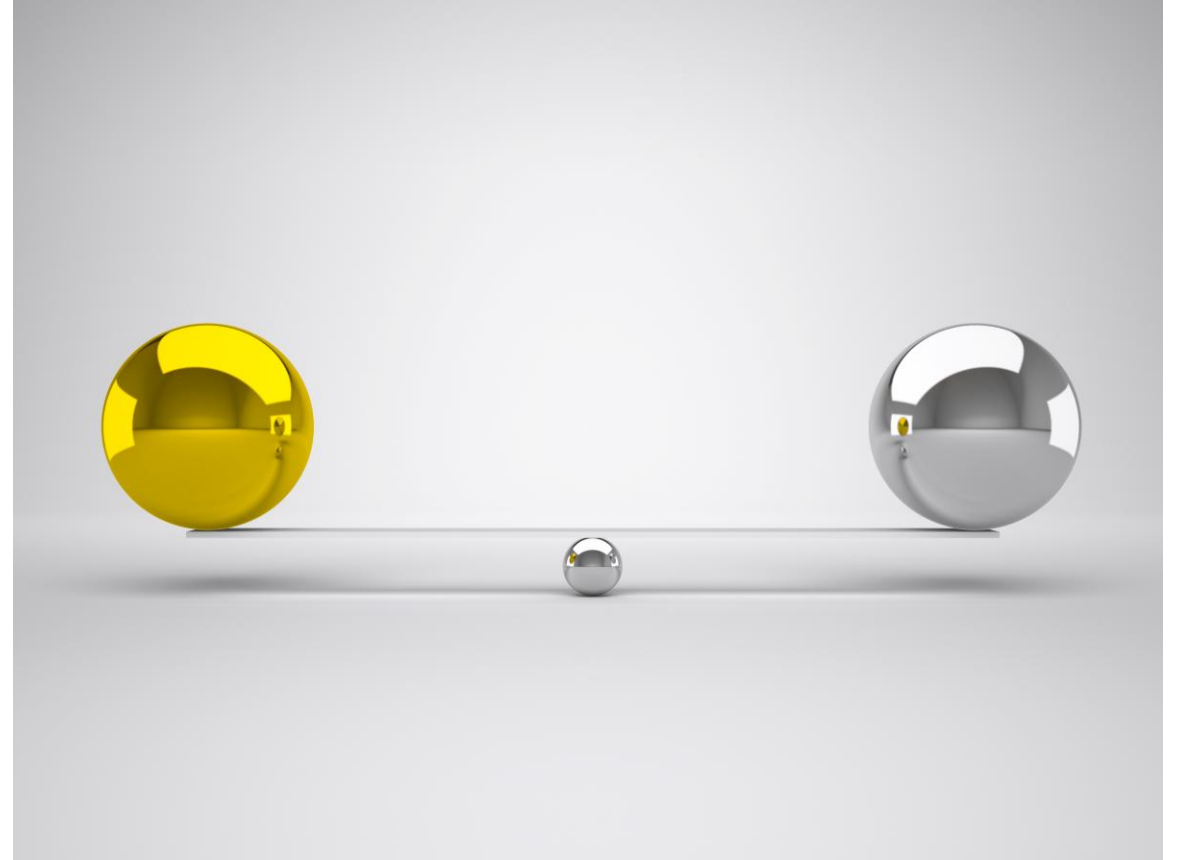


Finnes det en gullstandard?

Vi utvikler rutiner og prosesser innen sikkerhetsledelse

Vi prøver å svare ut forventningene til...

Vi prøver å finne den rette balansen...



Takk for oppmerksomheten.

<https://www.mn.uio.no/>

Forskningsikkerhet – et forskerperspektiv

Magnus Gulbrandsen

Professor, TIK Senter for teknologi, innovasjon og kultur, UiO – og medlem i porteføljestyrene for forskningssystemet og muliggjørende teknologier

Innlegg på NARMA-konferansen 17.03.26



Bilde fra FFIs historie, historiehefte 22

Utgangspunkt

- Mye oppmerksomhet rundt forskningssikkerhet og risiko de siste årene
- Koblingen mellom forskning, sikkerhet og geopolitikk er ikke ny
- Nå: et mye mer globalisert og åpent forskningssystem

Risiko møter andre mål

- Mer internasjonalt samarbeid
- Mer deling av data og kunnskap og “open science”-bevegelsen
- KI og digitale infrastrukturer
- Vektlegging av impact og at forskning skal tas raskere i bruk

- Forskerperspektivet: dette kommer i tillegg, ikke i stedet for

Fra prinsipper til praksis

“Så åpen som mulig, så lukket som nødvendig”

Gode prinsipper men fortsatt uklart:

- Hva betyr dette i konkrete prosjekter?
- Når påvirker det selve forskningen og når handler det mest om administrasjonen av forskningen?
- Hvem har kompetanse til å gjøre vurderingene?

Store forskjeller i forskningen

- Fagområder
 - Teknologier
 - Samarbeidstyper
 - Institusjoner
-
- Vi trenger kontekst-sensitive tilnærminger siden risiko varierer
 - Hvis systemet ikke tar høyde for variasjon, risikerer vi for mye byråkrati eller for lite oppmerksomhet mot reelle risikoområder

Fra policy til praksis

Risiko må oversettes til praksis gjennom:

- Rådgivning
 - Kompetansebygging
 - Institusjonelle rutiner
 - Dialog mellom forskere og administrasjon
-
- Gode retningslinjer implementeres ikke av seg selv – de krever opplæring, diskusjon, erfaringsutveksling og etter hvert kultur

Forskningsadministrativ rolle

Alle i NARMA er sentrale, fordi dere:

- Kan gjøre retningslinjer og bakenforliggende mål forståelige
 - Støtter forskere i vurderinger
 - Bygger institusjonell kompetanse
 - Utvikler gode rutiner
-
- Risiko må ikke bare være et kontrollsystem, men en reell støtte til forskningen

Avsluttende oppsummering

- Risiko er for meg som forsker først og fremst en utfordring for organisering og kompetanse
- Risikovurderinger bør ikke begrense åpen forskning
- De bør være proporsjonale og informert av kontekst (fag, bruk osv.)
- Behov for kompetanse og dialog mer enn nye skjemaer og bokser til å krysse av

Takk for oppmerksomheten

Kommentarer til:

magnus.gulbrandsen@tik.uio.no

Hvordan håndtere risiko i internasjonale forskningssamarbeid?

En ny æra for
forskningsadministrasjon?

SoMe: #NARMA2026

- **Jon Øygarden Flæten**, seniorrådgiver, Forskningsrådet
- **Carina Hundhammer**, direktør for samfunns- og næringslivskontakt, MN-fakultetet, Universitetet i Oslo
- **Magnus Gulbrandsen**, professor TIK Senter for teknologi, innovasjon og kultur, Universitetet i Oslo

Steinar Paulsen og Marit Eldholm

[slido.com](https://www.slido.com)
[#narma2026](https://twitter.com/narma2026)



[LinkedIn](https://www.linkedin.com/company/narma)

